

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 Din • Uredništvo i uprava nalazi se u Učiteljskoj tiskari, Frančiškanska ulica 6 • Telefon broj 2177 • Račun Poštanske štedionice br. 12.943 • Oglasi po ceniku • Rukopisi se ne vraćaju

Ljubljana, 9 oktobra 1936
God. VII • Broj 40

Druga obletnica smrti Blaženopočivšeg Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja

9 OKTOBRA 1934 — 9 OKTOBRA 1936**Slava Kralju Mučeniku!**

Druga obletnica smrti Kralja Mučenika

Po drugi put obnavlja se danas deveti oktobar, dan na koji nam je pred dve godine stigla iz francuskog grada Marselja grozna vest, da su tamno zločinačke ruke umorile našega Kralja Aleksandra I, kada je stupio na tlo prijateljske i savezničke države. »Gost u kući — Bog u kući« — veli ruska poslovice, čije je značenje sveto za svakoga, ovim podlim umor-

plod junačke krvi Njegovih preda, koje je stekao trpkom mladostu pod tudim krovom, koje Mu je učvrstio oganj i mač u svetskom klanju, očeličilo povlačenje preko Albanije, dolazak na Krf i Solun i užasne borbe na Kajmak-dalanu i nebrojen niz drugih, zatim Njegova vera u uspeh Svojih podviga i Svoga rada, kao i puna svest odgovornosti kao vojskovođe, pobednika i

Spomenik blaženopočivšem Viteškom Kralju Aleksandru I Ujedinitelju u vestibulu Univerziteta u Ljubljani od akad. kipara i slikara Nike Pirnata

stvom pak poruženo je na najstrašnji način koji se može zamisliti. I to tim više kad se zna, koja je bila svrha toga puta u Francusku, a koji je usledio malo iza toga, kada je naš Kralj posetio Sofiju i s kraljem Borisom raspravljao važna pitanja, koja su se odnosila na središnje prilike na Balkanu uopće, a posebice osiguranja bratskog zbliženja i uzajamnog nastojanja Jugoslavije i Bugarske da bi se očuvao i učvrstio mir na našem jugu i uopće u Evropi.

Francuska je bila daljnja etapa tog jugoslovenskog kraljevskog apostola mira. On, koji je kao vojnik proveo u svetskom ratu i vlastitim očima gledao sve njegove grozote i pustošenja, najbolje je znao, da naša zemlja može samo u trajnom miru i u središnjim prilikama dobiti sve uslove, koji su potrebni da nad ruševinama i grobovima zaveje dah novog života. Znao je, da su ti isti uslovi neophodna potreba svima narodima i državama svega sveta, ako žele da u miru razviju svoje stvaralačke snage, da se reše strahovitih posledica rata i da krenu novim putevima novog života. On je znao, da rat ne donosi samo trajno uništenje materijalnih dobara, već — što je još gore i strašnije — da rat okružuje i truje i moralne vrednosti, i da ih kao crvotoč razjeda i rastvara do trulosti. On je znao, da je imperativna zapovest sveštenstva i čovečijeg dostojanstva, da se čovek izmiri s čovekom — koji, kako to veli Maksim Gorki, znači najlepše ime — da se moralna snaga pojedinca, koja se našla na strmini i odakle joj preti pad — prene iz zarazne omaglice, i da se istrgne iz pogubnog naručja sile, koja naše društvo tera u ogavnu niskost materijalizma: u divljoj trci i nadmetanju preko milijuna sirotih, da bi se domoglo jaslara, u kojima se u raskoši, uživanjima i nasladama kalja i gubi duša i srce. Toj besnoj jagni i trci mora jednom da bude kraj! Jer nisu narod i zemlja za pojedinca, nego su za sve! Skroman život i pošten rad jedina je iskaznica, koja daje slobodan i ponosan pristup u čovečju zajednicu.

I On, koji je skromno živio i pošteno radio, imao je svu moralnu kvalifikaciju, da bez obzira na Svoj najviši položaj u otadžbini uzme na Sebe križ spasitelja Svoga naroda i da krene u veliki svet s velikim osnovama u duši kao sejač zdravoga semena života i radotnik Svog idealnog pregnuća, koje Mu je govorilo: Ne misli na Sebe, već radi, zidaj i stvaraj!

Takvo Njegovo gledanje na svet, koje je u Njemu niklo i razvilo se kao

vladara — to gledanje nalogalo Mu je da sam preduzme i da se odluči da i sam do kraja i izvrši tu Svoju misiju, koju je bio zasnovao u velikom konceptu Svoje državničke mudrosti, Svog nacionalnog osećaja i Svoje državljanske dužnosti i pravde. I tako je odilazio na put — od etape do etape, da bi zatim nastavio dalje...

Ali odjednom odjeknuše pucnili i zdanje, koje je u Njegovoj duši bilo potpuno dograđeno, i kada su već počela da protiču vreća mira i plodnog života, da bi radosno zažuborila rodnom grudom, kao što se diže miris i kipi sok cvetnog proleća — sve se to u trenutku srušilo, utonulo i zagrelo u Njegovoj krvi. I danas se čini kao da nedovršeno, neizgovoreno, nenapisano živi u Njegovom neutrunulom srcu, koje još i dalje bije bolnim kucanjima pod kamenom pločom na Oplenju! Taj nečujni glas, taj nemi krik za lepotom, plemenitošću, pravdom, poštenjem i mirom tog viteškog srca bije na ostrici koplja, koje je zaštitnik tog božjeg hrama, vitez sveti Đurađ, uperio u zmajevu ždrelo. I čujemo opomenu tog nečujnog glasa i tog nemog krika: da alegorija postane stvarnost, da se lepota, plemenitost, pravda, poštenje i mir, sažeti u srcu, preliju u čoveka i da istinski oživotvoreni preplave u narodu i u zemlji sve što je toj dragocenoj jezgri neutrunulog srca i te neumrlu dušu protivno i neprijateljsko. Ako nema elemenata mira, tada ne može da bude ni samog mira. Ako nema lepote, plemenitosti, pravde i poštenja, tada ni u duši ne može da bude onoga mira, uravnотеženosti, spokojnosti, spoznanja i idealnog nastojanja, koje je neophodno potrebno, da se čovečije delovanje usmeri u pozitivnom pravcu, koje pruža i omogućava moralna i materijalna dobra na korist sviju. Čovek je kao zemlja: što nije iz nje i za nju, izvan nje je i protiv njoj. I ako u duši nema božjeg otkrovenja, tada su i misli i težnje i dela protiv Njegovih zapovedi. Mir među vama, braćo! Mir stečen borbom!

Tako je Njegovo gledanje na svet bila Njegova tragična krivnja u dramu našeg narodnog i državnog života. Ko zna, koliko je još bilo zamišljenih etapa u Njegovom apostolskom putovanju, pre nego bi mogao da dovrši započeto delo! Ali On je — kao što je obećao 6 januara 1929 — izvršio Svoju dužnost bez kolebanja do kraja. I ostao je Njegov amanet: »Čuvati je-dinstvo naroda i celinu državnu, to je najviši cilj Moje vladavine, a to mora da bude i najveći zakon za Mene i za svakoga!«

† Brat dr. Jan Masak

Dne 1 o. m. umro je u Pragu nakon kraće bolesti brat dr. Jan Masak, starešina Sokola Praha - Žižkov i bivši dugogodišnji član predsedništva ČOS. Brat dr. Masak rodio se godine 1871. Kao student pripadao je radikalnom smeru naprednih akademika; bio je predsednik akademskog društva »Slavija«. U sokolske redove stupio je u zrelim godinama, ali je ipak bio skroz i skroz sokolski vaspitan i mnogo je učinio za Sokolstvo. Nakon oslobođenja pozvan je u ministarstvo za narodno zdravlje i telesni uzgoj, gde je mnogo učinio za razvitak fizičkog vaspitanja u Čehoslovačkoj, a i za Sokolstvo kao starešina oteka za fizičko vaspitanje naroda. On ima velikih zasluga za uređenje Strahovskog stadiona, gde se održavaju veliki svesokolski i drugi sletovi od 1926 godine dalje. Pok. br. dr. Masak jedan je od inicijatora osnivanja savetodavnog odbora za fizičko vaspitanje kod resornog ministarstva; bio je i jedan od inicijatora za osnivanje biblioteka za fizičko vaspitanje kod resornog ministarstva. Kao član predsedništva ČOS također je izvršio mnogo korisnog. On je organizovao lekarski otek, kojemu je stajao na čelu niz godina brineći se i za propagandu higijene i naučni medicinski - fiziološki rad. Saradivao je i u prosvetnom odboru ČOS te je nekoliko godina bio urednik »Vestnika sokolskoga«. Dao je još pre rata inicijativu za učestvovanje na međunarodnom kongresu za fizičko vaspitanje godine 1913 u Parizu i t. d. U poslednjim godinama povukao se iz predsedništva ČOS, jer se nije slagao s nekim nameranim reformama i načelnim osnovama, ali je ipak ostao veran sokolskoj misli i aktivan sokolski radnik sve do svoje smrti. Umro je kao starešina Sokolskog društva Praha - Žižkov.

Slet češkoslovačkog Sokolstva u Americi u Čikagu

Čehoslovačko Sokolstvo u Americi priprema za narednu godinu slet u Čikagu. Ovaj slet priređuje Američka obec sokolska uz učešće američkog slovačkog Sokolstva. Godine pak 1939 priređuje ova sokolska saveza zajednički slet u Njujorku. Članstvo obaju saveza uvelike se priprema da učestvuju na X svesokolskom jubilarnom sletu u Pragu 1938.

Iz Saveza SKJ

0 nošenju svečane odore

Sednica Izvršnog Odbora Saveza SKJ, održana dana 26 i 27 sept. o. g. donela je na pitanje jedne bratske župe, a povodom toga što u »Organizaciji Saveza SKJ« nema o tome nikakvih propisa, ovo rešenje o nošenju svečane odore:

Sokolsku odoru ne mogu da nose oni članovi sokolske organizacije, koji su opterećeni izvesnim telesnim manama koje im smetaju pravilnom stavu i hodu (hromi, kljasti, grbavi ili sl.).

0 sokolskim funkcionerima koji stupaju u aktivni poli- tički život

Na sednici Izvršnog odbora Saveza SKJ od 26 i 27 septembra o. g. primljen je predlog zbora župskih načelnika i načelnica da se sve br. jedinice izveste, a ove celokupno svoje članstvo o sledećem:

Svaki član sokolske organizacije, koji vrši bilo koju istaknutiju funkciju u upravnom odboru čete, društva, župe ili Saveza, čim se primi aktiv-

Vidimo, dakle, da je ta tragična krivnja izvan Njega, kao što je izvan zemlje ono što nije iz nje i kao što je protiv njoj ono što nije za nju. I tako ta tragika biva još tragičnija i bol još bolnija, ali zato i dužnost postaje još veća i zakon još tvrdi i postojaniji za sve i svakoga da misli, težnje i dela ne budu protiv Njemu.

Mi pak Sokoli svesni smo, da pred sobom imamo jasno označen put, t. j. da treba da nastavimo kročiti putem, koji je još pred nama, jer je On morao da padne za krivice drugih. Naše oružje je bratska ljubav, naš štiti je istina i pravda, naša sredstva su vaspitna, a naš cilj je puno moralno i fizičko zdravlje onih, koji su stupili pod naše zastave. Tome cilju treba da teži svaki pojedinac, jer bez vlastitog truda nijedan neće ništa steći. A ako je u očima onih koji su izvan zemlje i

nog političkog delanja, treba sam da omeni, da li je time nastupio momenat da se dragovoljno sam zahvali na funkciji koju je do tada vršio u upravi koje od pomenutih sokolskih jedinica. Jer čim se član sokolske organizacije odlučio za aktivno političko delovanje, čistota i nepolitichnost sokolskog pokreta od njega traže neminovno, da sam prosudi, da li njegovo angažova-

nje u aktivnoj dnevnoj politici ne ide na štetu uspešnog rada u sokolskoj funkciji, koja mu je poverena i da li zbog toga treba da se odrekne poverene mu funkcije u Sokolstvu, dokle god traje to angažovanje u političkoj akciji.

Uprave bratskih župa treba da uznaštoje, da se ovaj zaključak pravilno shvati i neostupno primeni.

Osnovi antropometrije primenjeni kod telovežbe

(Nastavak i svršetak)

Na osnovu ovako dobijenih mera a tokom dugog iskustva, postavljena su izvesna pravila o razvijenosti čovečjeg tela. Tako su Broka i Kežele postavili pravilo, da normalno razvijen čovek treba da teži onoliko kila koliko centimetara njegova visina prelazi jedan metar (od 168 cm visine — 68 kg težine). Frelj je našao, da obim prsiju pri najvećem udisaju iznosi polovinu čovečje visine (80 cm obim prsiju — 160 cm visine). Kaup, Rorer, Pinje i dr. postavili su tako zvane indekse; to su matematičke formule prema kojima se iz razolikih odnosa najvažnijih antropometrijskih brojki izračunava i dobija slika telesne razvijenosti. Tako na pr. Rorerov indeks: težina $\times 100$ kroz visina na kub daje sliku punoće tela.

Krupov indeks: težina $\times 100$ kroz visina na kvadrat daje sliku razvijenosti tela.

Pinjeov indeks: kad se od visine u centimetrima oduzme zbir obima prsiju u centimetrima i težine u kilogramima — dobija se slika sastava i građe tela, n. pr. $170 - (65 + 70) = 35$. To bi bio slab sastav tela. Ukoliko je ova Pinjeova brojka manja, utoliko je telo bolje građeno. Pinjeova brojka upotrebljava se kod francuske vojske pri regrutovanju mladića za kadar.

Prema tome ovi indeksi nam služe da pokažu sliku građe i sastava čovečjeg tela, odnosno njegove konstitucije. Konstitucija čovečjeg tela je proizvod nasleđenih osobina, koje čovek sa sobom na svet donosi od svojih predaka, i stečenih osobina koje se stiču tokom života, pod uticajem prilika pod kojima čovek živi. Dok se na ovaj prvi činilac — nasledni — ne može mnogo uticati, dotle telesna vežba može mnogo da utiče na one osobine, koje čovek tokom života zadobija. To je početna tačka jednog sistematskog plana telesne vežbe, koji treba u danim slučajevima primenjivati. S druge strane, na osnovu antropometrijskih merenja i ovako izračunatih indeksa, svi ljudi svrstani su u nekoliko grupa, čiji su predstavnici pojedini tipovi konstitucije čovečjeg tela, tako zv. konstitucijski tipovi.

Prema najnovijoj podeli Krečmera, u glavnom imamo tri konstitucionalna tipa kod čoveka, a to su:

Astenični ili leptozomski tip: mršav, uzak čovek, koji izgleda veći nego što je; visina normalna, kod žena manja. Uzana ramena, dug pljosnat i uzan grudni koš s vidljivim rebriima, tanke ruke i noge, glava niska, kratka ali široka. Mišići slabi, koža bleđa, brzi znaci starosti, naginju ka Tbc. (dobra lakoatletičari).

Atletski ili muskulozni tip: jako razvijene kosti i mišići, srednjeg ili visokog rasta, slobodan vrat, širokih ramena i razvijenog izbačenog grudnog koša. Glava visoka i uska, kosti na glavi se pod kožom očitavaju, noge kratke (gimnastičari, plivači, veslači).

Piknički tip: jako razvijen trbuh, naklonost ka gojenju, noge i ruke srazmerno slabo razvijene i kratke. Nizak ali razvijen grudni koš, okrugle forme tela, glava okrugla i široka. Debeo kratki vrat (rvači, dizači tereta).

Ova tri tipa predstavljaju samo tipične primere, međutim između njih

postoje prelazi, tako da se tačna granica između njih ne može povući.

Upoznavanje s metodikom antropometrije bilo bi nedovoljno, kada se pri tome ne bi upoznao bliže i sa zadacima antropometrijskih merenja kod telesne vežbe i sporta, kao i s glavnim rezultatima koji su do sada njima postignuti. Izlaganja o ovome možemo u glavnom po Martinu podeliti na dve grupe:

1) na antropometrijska merenja kod mladih osoba dok su u dobu razvijanja i uzrasta i

2) na antropometrijska merenja kod odraslih; određivanje tipova, razlike kod polova, odnos čovečje fizičke i duševne sposobnosti prema proporcijama njegovog tela, kao i upoređenje pojedinih delova tela među sobom.

Ispitivanje kod mladih osoba u dobu razvitka i uzrasta interesuju u prvom redu lekara i učitelja. Jer poznato je, da mladići koji intenzivno i brzo rastu pokazuju izvesno opadanje svojih duševnih sposobnosti. Ali se ni tu ne sme preterati. Jedan 14 godišnji dečko sa 135 cm visine može izgledati sam po sebi veoma dobro i proporcionalno građen, uzimajući u obzir samo njegove niske mere, ali kad se uporedi s prosečno razvijenim mladićima svojega doba, onda će biti smatran kao još nedovoljno razvijen. Pitanje kakav ima uticaj visina tela, težina, a pre svega sporost i stepen razvijenosti na fizičke i duševne osobine dečaka, još nije dovoljno rasvetljeno, jer se s ovim pitanjem do sada bavio mali broj naučnika.

Telesno vaspitanje ima veoma velik vaspitni značaj kod dečaka i devojčica u pogledu njihove telesne razvijenosti. Jer često se dešava da baš mali i zakržljali dečaci i devojčice ponekad ne zaostaju u pogledu svoje fizičke sposobnosti za svojim razvijenim drugovima, i kod eventualnih neuspeha oni se trude da ih dostignu s još većim poletom. Ako se samo pametno i sistematski ovaj njihov polet i ambicija podržava, može telesna vežba kod ovako slabunjavih i zaostalih dečaka i devojčica da deluje veoma blagotvorno.

Ispitivanjem dečaka i devojčica, koji se bave telesnim vežbama, a naročito gimnastikom, pomoću merenja telesnih dimenzija antropometrijom i upoređivanjem s onima, koji se telesnom vežbom ne bave, mnogi su autori došli do zaključaka, da se kod mladih u dobu razvijanja i uzrasta mora biti veoma oprezan pri izboru vežba na spravama.

Inače se ne može reći, da su u pogledu uticaja pojedinih vrsta telesnog vežbanja na uzrast tela razni ispitivači došli do nekih naročitih zaključaka. Kako utiče na uzrast i razvijanje tela plivanje, gimnastika, laka atletika, igre, vežbe tela i t. d. koje su od ovih disciplina najkorisnije za dečake i devojčice u dobu uzrasta, još je uvek otvoreno pitanje, te se u tom pravcu ne mogu do sada dati konačni rezultati.

Kod odraslih smo već u ovom pogledu srećniji. Tu već ima nekih pozitivnih rezultata, a što ćemo ovde izneti.

Postavljaju se četiri glavna pitanja u odnosu uticaja telesne vežbe na

i njegovim delima te simpatije prema Sokolstvu dobivale su vidan izraz. A po Svome osećanju i mišljenju On je gledao i u realnost slovenske uzajamnosti, kojoj Sokolstvo kuje bratske veze i daje polet u skupnom nastojanju da bi se moralna i fizička moć Slovenstva podigla do najvišeg stepena. »I Ja sam Sokol«, izjavio je naš Veliki Kralj meseca jula 1928 godine pred pokrajinskim sletom u Skoplju.

Danas, na drugu obletnicu Njegove mučeničke smrti, oko oltara božjeg duhom se okupljaju svi sokolski borci, koji čuju nečujni glas i nemi krik Njegovog neutrunulog srca. U veličanstvo smrti Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja zadubljeni su i tim veličanstvom potreseni do dna duše svi oni, koji čuvaju moralnu veličinu i ideju naš Njegovu, a koji nam pokazuju put k najvišem cilju!

Dan 9 oktobra — dan sokolskog bratstva!

Toga dana treba naše Sokolstvo da povede akciju sokolskog milosrda sakupljanjem prinosa u korist Socijalnog fonda Diteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja.

Neka se stoga sva braća i sestre svojim prinosima odazovu pozivu ove plemenite akcije za sokolsku socijalnu pomoć namenjenu siromašnoj i nezaposlenoj braći i sestrama!

čovečeje telo, i na ta pitanja evo šta nam antropometrijska merenja odgovaraju:

1) Kakva je razlika između odraslih koji se bave telesnom vežbom i onih koji se njome ne oduševljavaju? Senk, koji je pregledao veliki broj studenata, odgovara na ovo pitanje ovako: student sportista ima veći obim prsiju, ima jaču muskulaturu nogu i ruku i ima veću širinu leđa. Ove njegove zaključke potvrdili su i drugi autori. Može se dalje postaviti pitanje, da li je i kod svih vrsta zanimanja takav slučaj, jer je dokazano, da zanimanje kod čoveka također igra veliku ulogu u razvijanju tela. Tako je poznato, da fabričke radnice imaju da- deko manji prosečni obim prsiju od žena drugih zanimanja. Na ovome po- lju dalje ima još da se radi, da bi se došlo do pozitivnih rezultata.

2) Da li postoje za pojedine di- scipline telesnog vežbanja naročiti ti- povci ljudi t. zv. sportski tipovi?

Na ovome pitanju se dosta radilo. Tako je Kimel ukazao na razliku u te- lesnim proporcijama između gimnasti- čara, plivača, trkača na kratkim i du- gim stazama. Kolraus je pronašao ne- kih 15 sportskih tipova. Ali iz svega toga može se tačno opisati samo neko- liko tipova u pogledu njihove telesne grade. Tako je gimnastičar na sprava- ma malog do srednjeg rasta, težina te- la mu je srednja. Obim prsiju, obim ruku i nogu je relativno kod njega ve- lik. Leđa su mu široka, ali su mu zato kukovi užu nego kod ostalih sportista.

Maratonski trkači su srednje veli- čine (oko 168 cm) i imaju malu težinu, srednju visinu trupa, obim prsiju ta- kodor osrednji, dosta veliki kapacitet pluća, malu širinu leđa, a srednju ši- rinu kukova. Dužina nogu im je rela- tivno velika, ali manja nego kod ska- kača i skijaša. Naročito je kod njih dugačka potkolenica (list), duža nego kod svih drugih grupa sportista. Obim ruku i nogu je mali.

Rvači su krupni, veliki ljudi, sa širokim leđima i kukovima. Obim pr- siju, nogu i ruku je veoma velik, dok za visinu trupa i dužinu nogu i ruku postoje još podeljena mišljenja i t. d.

Nastaje sada pitanje, da li samo ovakve proporcije tela uslovljavaju dobre rvače, trkače, gimnastičare i t. d. ili je za to potrebno još i nešto drugo. U ovome je složna većina naučnika, a naročito Kolraus posle svojih ispi- tivanja na IX Olimpijadi u Amsterda- mu 1929 godine, kada je došao do za- ključka, da je uspeh sportista zaista u nekoliko zavisao od konstrukcije nje- govog tela, ali ni u kome slučaju to ni- je glavni momenat, već da je fiziološki kvalitet organa, temperamenat, lični karakter, kao i rasne, nacionalne, kli- matske, socijalne i druge prilike mno- go važniji činilac u tome pogledu. Tek kod osoba istih fizioloških i psihičkih osobina može za uspeh da bude odluč- nija povoljnija grada tela. Ovom tvr- đenju ide u prilog i to, kako to Martin kritički posmatra, da se pri određiva- nju pojedinih grupa sportista, ne uzi- ma u obzir njihova visina u odnosu na ostale delove tela. Visok i krupan čov- ek nije samo uvećana slika malog i sitnog čoveka. Kada se to uzme u ob- zir otpadaju mnogi zaključci doneti samo na osnovu suvih antropometri- skih cifara.

3) Da li postoji izvesan odnos ili veza između telesne sposobnosti za vežbu i pojedinih telesnih proporcija u sastavu tela?

Za sada se može reći, da samo te- lesna visina ovde igra izvesnu ulogu. Primećeno je, da su srazmerno visoki ljudi sposobniji za pojedine telesne napore nego oni nižeg rasta. Za ostale antropometrijske mere nije još ništa tačno utvrđeno. Zna se samo to, da su pojedine telesne srazmere pogodni- je za pojedine vrste sportova. Tako postoji povoljni odnos između dužine ruke i bacanja kugle, diska i t. d., između dužine nogu i skoka i trčanja, zatim težine tela i dizanja tereta i t. d. U ovome pravcu radi se na daljem is- pitivanju, proveravanju na živom ma- terijalu.

4) Kakva razlika postoji između muških i ženskih u telesnim proporcijama i sposobnostima za teles. vežbu?

Ma da ovo pitanje spada više u rasna antropometrijska ispitivanja nego u sportsko-antropometrijska, ipak po svojoj važnosti zaslužuje da se ovde proventilira. Poznato je, da te-

lesna vežba može mnogo da doprinese promenama u telesnim proporcijama oba pola. U načelu može se kazati, da telesna vežba utiče u istom smislu na razvijanje tela i kod muških i kod ženskih. Što se to kod ženskih manje ispoljava razlog je u tome, što žene obično manje vežbaju nego muški, i što telo žene po svome sklopu i pri- rodnom osobinama povremeno gubi od svoje snage (porodaj, menstruacija), što treba vremena opet da se nadoknadi.

Poznato je, da telesna vežba i sportovi u nekoliko daju ženama mu- ške osobine. Tako je širina kukova kod žena koje se bave sportom manja nego kod onih koje se njime ne bave. Naročito je interesantno ovo poređe- nje: obim ruku kod žena — sportistkin- ja je manji (usled gubitka masti) nego kod žena nesportistkinja, dok je obim ruku kod muškaraca sportista veći nego kod nesportista.

Izneta sva ova načela i zaključci plod su dugogodišnjeg i mnogobrojnog ispitivanja pomoću antropometrijskih merenja. Kao što smo videli, postoje još mnoga i mnoga nerešena pitanja, koje antropometrija kod telesnog vež- banja ima da ispita i reši. Ovo sve za- hteva sredstava i vremena, a što mo- gu dozvoliti za sada samo veliki na- rodi.

Od antropometrijskih mera, koje mi u Sokolstvu primenjujemo, predvi- dene su samo neke, i to najvažnije. Tako nam lekarski list za pregled vež- bača predviđa samo: visinu, težinu, obim prsiju sa kapacitetom, obim ruku i nogu kao i Pinjeovu brojku. Ove me- re ne mogu nam poslužiti za neka de- taljna antropometrijska ispitivanja, čiji su rezultati u nekoliko ovde izneti, ali su ipak dovoljne da nam donekle pru- že sliku razvijenosti naših vežbača, i u neku ruku pokažu uticaj sistema so- kolskog vežbanja na razviće čovečjeg tela. Rezultati koje dobijemo mogu nam samo poslužiti kao prilog daljih i dubljih proučavanja.

Tako sam ja prilikom merenja, koje sam vršio kod članova i članica Sokolskog društva Beograd 1932 god., a na osnovu ovih antropometrijskih me- ra, došao do sledećih zaključaka:

1) da su članovi, a naročito nara- štaji, koji duže vežbaju, mnogo raz- vijeniji od onih koji vežbaju kraće vreme;

Župske utakmice u prostim granama članstva i naraštaja Sokolske župe Bjelovar

Dana 20 septembra o. g. održane su župske utakmice u prostim granama članstva i naraštaja Sokolske župe Bjelovar, utakmice u odbojci i utakmice u dečjim igrama. Utakmicama pristupilo je 68 natecatelja-ki i to 7 naraštajki, 33 naraštajca i 28 članova iz jedinica: Bjelovar, Grubišno Polje, Koprivnica, Kraljevca, Srpske Kapele, Virovitice i četa Bolč i Stare Plavnice.

Dečjim utakmicama u igrama su- delovala su samo dva društva sa po jednom vrstom ženske dece, a u od- bojci 3 vrste muškog naraštaja i 2 vr- ste članova.

Jedan deo natecanja održan je na sportskom stadionu, a drugi na let- njem vežbalištu domaćeg društva.

Opšte župske utakmice održane su meseca juna po okružjima i na tim utakmicama nastupilo je ukupno 83 vrste sa 644 natecatelja-ke. Da bi se po jedinicama postiglo veći interes za laku atletiku načelnosti župe u svom trogodišnjem telesno-vaspitnom planu, predvidelo je da se svake godine u jesen održe natecanja u prostim gra- nama. Tako je ove godine izveden prvi pokušaj i utakmice su održane. Šteta je samo što se istima odazvao vrlo mali broj jedinica, no načelnosti župe može biti zadovoljno s ovim prvim na- tecanjima i za nadati se je, da će i ostale jedinice kd narednih takovih utakmica učestvovati.

Uspeši:

1) Ženski naraštaj:

a) Trčanje na 60 m. — 5 nateca- teljki — 1) Benotić Slavica (Koprivni- ca), Obradović Dragica (Virovitica) 9.5/10 sek., 2) Štefan Ljubica (Kopriv- nica) 9.8, 3) Tomek Elza (Koprivnica) 10 sek.

b) Skok u vis — 4 natecateljke — 1) Štefan Ljubica (Koprivnica) 115, 2)

2) da se ova razlika daleko manje opaža, pa se čak i ne vidi kod ženskih grupa, što potpuno odgovara već malo pre iznetim rezultatima, dobivenim na drugim mestima;

3) da se kod naših vežbača ne pri- mećuje srazmerno jače razviće grudni od ruku i nogu, ili obratno, već da je sve srazmerno i podjednako razvijeno, što ide u korist sistemu tehnike naših sokolskih vežbi, da ne dopušta razvi- janje samo pojedinih grupa mišića već srazmerno i podjednako celoga tela.

Ovo sam uzgred izneo, da poka- žem, kako mi na našem sokolskom materijalu možemo, istina, u manjem obimu da se koristimo antropometri- skim merenjem ne samo kao kontrola uticaja telesnog vežbanja na čovečije telo, već i da doprinesemo nauci naše skromne žrtve.

Na kraju ovih izlaganja, koja ne bi bila potpuna, kada se ne bi navelo i suprotno mišljenje o važnosti ovih merenja u odnosu na telesnu vežbu i sport uopšte, iznosim još o tome i mišljenje Hekshajmera, koji ima veli- kih zasluga za razviće i napredak sportske medicine, te koji o važnosti antropometrijskog merenja veli sle- deće:

»Utvrdjivanje drugih telesnih mera sem težine, ne smatram načelno za potrebno. Ma koliko da su interesant- na detaljna merenja spoljnih delova tela, ona ne mogu biti predmet poje- dinih lekarskih ispitivanja, već mogu samo služiti za ocenu izvesnih antro- pometrijskih problema. Naročito se ne mogu upotrebiti za ocenu sposobnosti pojedinaca za izvesnu granu telovežbe ili sporta. Da li je neko sposobniji za atletiku, trčanje, skok u vis ili gimna- tiku, može se već na prvi pogled uočiti bez ikakvih merenja. Za takvu spo- sobnost je faktor i duševno raspolo- ženje dotičnog isto tako kao i njegov spoljni oblik, koji se postiže samo antropometrijskim merenjem.«

Ne ulazeći dublje u raspravu o važnosti antropometrijskih merenja u odnosu na telesnu vežbu i sport, želim da ova naša izlaganja zaključim re- čima dr. Arnolda, koji kaže: »Rad pojedinaca je samo oaza u još neku- ltišvanom polju telesne kulture; ako želimo potpuno obrađenu kulturu na- šeg tela, moramo svi zaorati.«

Dr. Milorad Feliks, Beograd.

Pavelić Maja (Virovitica) 110, 3) Ob- radović Dragica (Virovitica) 105 cm.

c) Skok u dalj — 5 natecateljki — 1) Obradović Dragica (Virovitica) 382, 2) Tomek Elza (Koprivnica) 362, 3) Pa- velić Maja (Virovitica) 355 cm.

d) Bacanje kugle 2 kg. — 6 nate- cateljki — 1) Obradović Dragica (Vi- rovitica) 8.13, 2) Pavelić Maja (Virovi- tica) 7.69, 3) Štefan Ljubica (Kopriv- nica) 7.39 m.

e) Bacanje diska 1 kg. — 6 nate- cateljki — 1) Tomek Elza (Koprivnica) 17.50, 2) Obradović Dragica (Virovi- tica) 16.32, 3) Perić Vera (Koprivnica) 15.43 m.

2) Muški naraštaj:

a) Trčanje na 100 m. — 10 nate- catelja — 1) Radujković Ranko (Bje- lovar) 11.9/10 sek., 2) Omčikus Miloš (Bjelovar) 12, 3) Perl Gustav (Bje- lovar) 12.5.

b) Trčanje na 60 m. — 17 nateca- telja — 1) Gjunčić Danko (Virovitica) i Perl Gustav (Bjelovar) 8.0 sek., 2) Grandić Zvonimir i Kovač Dragutin (Virovitica) 8.2, 3) Jazić Gojko (Grubišno Polje) i Livančić Stjepan (Vi- rovitica) 8.4.

c) Skok u vis. — 11 natecatelja — 1) Livančić Stjepan (Koprivnica), Li- vančić Stjepan i Pučko Franjo (Virovi- tica) 145, 2) Kovač Dragutin (Viroviti- ca) i Rozenberg Robert (Bjelovar) 140, 3) Kosić Aleksander (Koprivnica) 135 cm.

d) Skok u dalj — 13 natecatelja — 1) Livančić Stjepan (Virovitica) 572, 2) Marijan Milivoj (Bjelovar) 546, 3) Radujković Ranko (Bjelovar) 524.

e) Bacanje kugle 5 kg. — 15 nate- catelja — 1) Pučko Franjo (Virovitica) 11.65, 2) Despinčić Vladimir (Bjelovar) 11.20, 3) Livančić Stjepan (Virovitica) 10.10 m.

f) Bacanje koplja 600 gr. — 8 na- tecatelja — 1) Pučko Franjo (Viroviti- ca) 41 m., 2) Rozenberg Robert (Bje- lovar) 39.30, 3) Grandić Zvonimir (Vi- rovitica) 33.50 m.

g) Bacanje diska 1½ kg. — 1 De- spinčić Vladimir (Bjelovar) 31.27 m., 2) Pučko Franjo (Virovitica) 31.20, 3) Rozenberg Robert (Bjelovar) 26.55.

h) Trčanje teklja 4×100 m. — 1) Bjelovar 51.4 sek., 2) Virovitica 53.5.

O d b o j k a : 1) Virovitica, 2) Bje- lovar, 3) Koprivnica (rezultati: Virovi- tica—Bjelovar 2 : 0 (15 : 13, 15 : 1), Bjelovar—Koprivnica 2 : 0 (15 : 7, 19 : 17), Virovitica—Koprivnica 2 : 0 (15 : 6, 15 : 7).

3) Članovi:

a) Trčanje na 100 m. — 20 nateca- telja — 1) Sušanjan Ivan (Bjelovar) 11.8, 2) Bakov Jašo (Koprivnica) i Horvat Vlatko (Bjelovar) 12.0, 3) Grozdanić Milenko (Koprivnica) 12.2 sek.

b) Skok u vis — 14 natecatelja — 1) Tončić Stanko (Bjelovar) 160, 2) Grozdanić Milenko i Šajer Zdenko (Koprivnica) 140, 3) Dražić Milan (Grubišno Polje) i Gvozdić Branko (Bje- lovar) 135 cm.

c) Skok u dalj — 9 natecatelja — 1) Tončić tanko 581, 2) Horvat Vlatko 569, 3) Sušanjan Ivan (sva tri Bjelovar) 561 cm.

d) Skok s motkom — 2 natecatelja — 1) Bokav Jašo 3 m., 2) Radošević Pajo (Koprivnica) 230 cm.

e) Troskok — 4 natecatelja — 1) Grozdanić Milenko (Koprivnica) 11.40, 2) Manojlović Miloš (Srpska Kapela) 10.99, Šajer Zdenko (Koprivnica) 10.99, 3) Goranović Petar (Srpska Kapela) 9.58 m.

f) Bacanje kugle — 10 natecatelja — 1) Bakov Jašo (Koprivnica) 10.82, 2) Tončić Stanko (Bjelovar) 10.35, 3) Goić Pedro (Bjelovar) 10.0 m.

g) Bacanje diska — 10 natecatelja — 1) Bakov Jašo (Koprivnica) 31.63, 2) Goić Pedro (Bjelovar) 30.46, 3) Ton- čić Stanko (Bjelovar) 27.88 m.

h) Bacanje koplja — 11 natecatelja — 1) Tončić Stanko 43.20, 2) Horvat Vlatko (Bjelovar) 37, 3) Manojlović Miloš (Srpska Kapela) 36.20 m.

i) Kladio — 2 natecatelja — 1) Goić edro (Bjelovar) 43.90 i 2) Bakov Jašo (Koprivnica) 33.10 m.

j) Bacanje granate 800 gr iz sto- jećeg stava — 4 natecatelja — 1) Dra- žić Milan i Vukelja Miloš (Grubišno Polje) 34 m, 2) Konopljčić Dušan (Bje- lovar) 32, 3) Jakupić Josip (Gr. Polje) 28 m.

Trčanje teklja 4×100 m. — 1) Grubišno Polje 52.4 sek., Bjelovar 49 sek., Koprivnica 48.8 sek., ali su obe vrste diskvalificirane.

O d b o j k a : 1) Koprivnica, 2) Grubišno Polje (rezultat: Koprivnica—Gr. Polje 2 : 0 (15 : 10, 15 : 1).

4) Utakmice dece u igri »Postav- ljanje čunjeva« — 1) Koprivnica, 2) Bjelovar. K. S.

Proslava 25-godišnjice Sokolskog društva Modriča

Sokolsko društvo Modriča, župa Tuzla, proslavilo je 20 IX ove godine 25-godišnjicu svoga opstanka i rada.

Proslava je izvedena u najširem obimu. Uspeh, naročito moralni, bio je odličan, što se može pripisati sokolskoj svesti ovoga kraja i dobroj organizaci- ji. Svečanost je počela još uoči dana proslave. Celo mesto bilo je iskičeno državnim zastavama te je dobilo na- ročito svečani izgled. Na dan svečano- sti još od ranog jutra počele su pristi- zavati okolne bratske sokolske čete i društva s muzikama i zastavama na čelu, koje su dočekane pred Sokolskim domom od uprave društva i delegata bratske župe. U 10 sati održana je u Sokolskom domu, u prisustvu svih me- snih korporacija i delegata, svečana se- dnica, kojoj su prisustvovali i osnivači ovoga društva, koji su bili oduševljeno pozdravljeni. Iza sednice formirana je sokolska povorka u kojoj je pored so- kolskih jedinica i škola uzelo učesća mnogobrojno građanstvo, što potvrđu- je da je ovo mesto jak sokolski centar u ovome kraju. Sokolska povorka bila je veličanstvena; klicalo se Kralju, Kraljevskom Domu, Jugoslaviji i So- kolsstvu.

U 3 sata po podne održan je javni čas bratskih društava i četa s takmiče- njem i prostim vežbama svih katego- rija. Posle javnoga časa nastalo je na- rodno veselje, koje je trajalo do sve- čane akademije, koja je održana u 8 sati u Sokolskom domu.

Kako je razvijena sokolska svest u ovome kraju i koliki je bio moralni uspeh ove proslave, najbolje dokazuje rekordan poset na svečanoj akademiji, čiji broj velika sala Sokolskog doma nije mogla da primi.

Cela ova proslava odlično je po- služena sokolskoj propagandi, naročito kada ulazimo u početak izvođenja »Pe- trove petoletke«, čiji je značaj istak- nut prilikom ove proslave.

Bojan Drenik — šesdesetletnik

V nedelju, 27. septembra 1936 je praznovao 60 letnicu rojstva br. **Bojan Drenik**, Sokol starega kova, mož kreme- nitoga značaja. Slavljenec je bil ro- jen v Ljubljani pred 60 leti v znani na- rodni in sokolski rodbini pok. br. Fra- na Drenika. Kdo izmed starejših in tudi mlajše sokolske generacije ne pozna krepkega in čilega moža, ki kljub svo- jim šestim križem še vedno redno po- seča v vrsti starejših bratov telovadbo v Narodnem domu.

Ze v zgodnji mladosti se je naš jubilar nazvel sokolskega duha od svojega očeta pokojnega Frana Dreni- ka, soustanovitelja »Južnega Sokola«, njegovega dolgoletnega praporščaka in starost v letih 1877 do 1879. Kot dijak na ljubljanski gimnaziji je zbral okrog sebe svoje tovariše in na znamenitem »Drenikovem vrhu« postavil drog in bradljo ter si uril svoje mišice. Spo- znal je pomen Tyrseve sokolske misli in vzgoje ter se prijavil — 43 let je te- ga — v vrste Ljubljanskega Sokola, kateremu zvest član je še vedno. Bil je reden telovadec in tekmovalac. Za- radi njegovih odličnih tehničnih spo- sobnosti so ga bratje iz Ljubljanskega Sokola kmalu poklicali v odbor in va- diteljski zbor ter ga izvolili tudi za na- čelnika, katero funkcijo je opravljal od 10. oktobra 1905 do 23. januarja 1914. Vzgojil je mnogo odličnih sokol- skih delavcev, posebno skrb pa je po- svetil ustanavljanju sokolskih društev na deželi. V dobi najhujše reakcije je br. Bojan, dasi v službi deželnega od- bora, ki sokolstvu ni bil posebno na- klonjen, hodil na deželo predavat in poučevat telovadbo. Nevenljive zaslu- ge si je pridobil pri ustanovitvi sokol- skih društev na Jesenicah, v Škofji Lo- ki, Domžalah, Šiški, na Viču, Igu in Notranjih gorah. Kadarkoli mu je dopuščal čas je pohitel med brate in jih navduševal za Tyrsevo sokolsko misel. Kot izborni teoretik in praktik je svoje znanje uspešno uporabil tudi v tehničnem odboru nekdanje Slove- nske sokolske zveze in po osvobojenju v Jugoslovenskem sokolskem savezu. Veliko skrb je posvečal mladini in je dolga leta vodnik naraščajске telovad- be. Pred vojno je bil tudi 1 leto na- čelnik jezdnege odseka Ljubljanskega Sokola, na 1. junaškem zletu v Sofiji leta 1910. pa je nosil na čelu slove- nskih Sokolov zvezni prapor.

Ob izbruhu svetovne vojne je mo- ral na vojno, katero je srečno preži- vel in se je vrnil v osvobojeno domo- vino. Spet se je oklenil sokolske telo- vadnice in posvetil vse svoje sile so- kolskemu delu, ter je bil izvoljen za podnačelnika Sokolske župe Ljubljana in za člana zveznega tehničnega od- bora.

Naš jubilar ni nikdar silil v ospre- dje in v svoji skromnosti mu gotovo ne bo prav, da smo se ga spominjali ob njegovem 60letnem življenjskem ju- bileju. Ljubljanski Sokol je počastil jubilej br. Bojana v ponedeljek, 28. septembra t. l. v sokolski telovadnici pri telovadbi, kjer sta mu društvena uprava in prednjaški zbor priredila spominski večer in mu poklonila lepo darilo zlato verižico v znak hvaležnosti za vse delo in trud, ki ga opravlja brat Bojan že 43 let v vrstah Ljubljanskega Sokola.

Bratu Bojanu Dreniku, odličnemu Sokolu, izrekamo ob njegovem 60let- nem jubileju prav iskrene sokolske če- štitke z željo, da bi mu usoda naklo- nila še mnogo zdravih in srečnih let.

J. H.

Sokolske okružne i četne utakmice u Dubrovniku

Dne 20 pr. m. održane su u Dubrovniku, kao sedištu matičnog Sokolskog društva, okružne i četne sokolske lakoatletske utakmice. Utakmice su održane u gruškom polju, i u njima je učestvovalo 11 takmičarskih vrsta. Iz oštire ali bratske borbe četnih vrsta, čije su snage bile uravnotežene, prvo mesto osvojila je Sokolska četa Zaton, kojoj je ovo treća uzastopna pobjeda, kojom je i po treći put sada dobila prelazni lovor-venac, dar blaženopućivšeg Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja. Pobjednički lovor-venac četi Zaton predao je izaslanik Nj. Vel. Kralja general g. Vuković na javnoj vežbi, koja je održana po podne toga dana. Drugo mesto osvojila je Sokolska četa Orašac, treće četa Babino Polje, a četvrto četa Gornja Zupa.

U okružnom takmičenju članova pobedilo je Sokolsko društvo Cavtat sa 3092 točke, u čijoj se vrsti istakao br. Vane Ivanović, naš poznati trkač prepona. Sok. društvo Dubrovnik je sa 2630 točaka zauzelo drugo mesto. U

pojedinih granama postignuti su zadovoljavajući rezultati: 100 m trčao je br. Vane Ivanović 11.5 sek, 1500 m. Lučić Vlaho 5.17. U skoku u vis i dalj pobjedio je br. Vane Ivanović sa 165 cm i 6.05 m. U bacanju koplja prvi je br. Lučić Renci sa 43.45 m, a u kugli opet br. Vane Ivanović sa 12.45 m.

Naraštajci Dubrovnika s 3076 točaka pobedili su naraštajce Cavtata, koji su sakupili 1411 točaka. Na 100 m i na 400 m prvi je br. Šteger Dušan sa 12 sek i 1.02.4 sek. U skoku u vis, dalj i bacanju kugle prvi je br. Vuković sa 150 cm, 5.85 m, 12.20 m.

I članice postigle su dobre rezultate. Marija Mozetić je pobedila u kugli sa 8.15 m i koplju 24.10, a sestra Marija Benić je prva u skoku u vis sa 120, u dalj sa 4.24, u trčanju na 60 m 9.1 sek.

Ovo takmičenje završilo se je u odbojci između članova društva Dubrovnik i Cavtat, koja je završila zasluženom pobjedom Dubrovnika sa 2 : 0 (15 : 8, 15 : 10).

Okružno lakoatleško takmičenje u Belom Manastiru

U ovom okružju povela se još ovog proleća živa akcija, da se u svima jedinicama uvede i gaji laka atletika, jer za tu igru imaju sve jedinice dosta uslova i mogućnosti. Sprave za laku atletiku su najjeftinije prema ostalim. Vežbati mogu sve one jedinice, koje nemaju vežbaonice, jer se radi vani na suncu i vazduhu. Koristi lake atletike po telesni razvitak svakog pojedinca su od neprocenljive vrednosti.

U ovu svrhu održan je ovog proleća u Belom Manastiru prvi okružni lakoatleški tečaj, a dana 20 septembra u Branjinom Vrh-Šećerani prvo okr. lakoatleško takmičenje. Na takmičenju su uzeli učesća takmičari iz ovih jedinica: Branjin Vrh-Šećerana, Darda, Beli Manastir, Branjina i Bolman s ukupno 15 takmičara. Kao gosti prisustvovalo je 10 članova bratskog društva Osijek-Matica, koji su se takmičili van konkurencije. Braća iz Osijeka, koja nisu žalila ni truda, ni materijalnih žrtava da dođu u Baranju, svojim prisustvom mnogo su doprinela moralnom uspehu cele priredbe kao i propagandi lake atletike u ovom okružju.

Takmičilo se samo u onim lakoatleškim granama, koje se za sada gaje u ovom okružju i koje su ovaj put bile terenski i tehnički izvedive. U takmičenju za prvenstvo okružja postignuti su najbolji ovi rezultati:

Kod članova:
Skok u vis br. Tomić (Bolman) 1.50 m, bacanje kugle br. Kovačević (Br. Vrh-Šećerana) 9.40 m, skok u dalj br. Tomić (Bolman) 5.35 m, skok s motkom br. Kovačević (Br. Vrh-Šećerana) 2.65 m, bacanje diska br. Pejčin (Br. Vrh-Šećerana) 24.65 m, bacanje

granate br. Kovačević (Br. Vrh-Šećerana) 39.30 i trčanje na 100 m br. Fišer za 13.7 sek.

Van konkurencije postignuti su po braći iz Osijeka ovi rezultati:

Skok u vis 1.50, bacanje kugle 10.32 m, skok u dalj 5.47 m, skok s motkom 2.85 m, disk 30 m, bacanje granate 45.20 m i trčanje za 12.9 sek.

Kod muškog naraštaja za prvenstvo okružja postignuti su ovi rezultati:

Skok u vis br. Paškalin (B. Manastir) 1.35 m, bacanje kugle br. Bošnjak (Darda) 10.53 m, skok u dalj br. Atanacković (Darda) 4.92 m, trčanje na 60 m br. Bošnjak (Darda) 8.7, bacanje granate br. Bošnjak (Darda) 39.80 m, trčanje na 100 m br. Atanacković (Darda) 13.6.

Od ženskog naraštaja takmičile su se svega tri sestre i to samo u trčanju i u skoku u dalj. Rezultati prvih mesta kod njih su sledeći:

Trčanje na 60 m s. Poršoš (Beli Manastir) za 10 sek., skok u dalj s. Poršoš (Beli Manastir) 3.60 m.

Po ukupnim rezultatima prvih i drugih mesta, jedinice su se na takmičenju plasirale ovako:

1) društvo Branjin Vrh-Šećerana: pet prvih i dva druga mesta; društvo Darda: 5 prvih mesta; 3) dr. Beli Manastir: 3 prva i 2 druga mesta; 4) četa Bolman (u osnivanju) 3 prva i jedno drugo mesto; 5) četa Branjina: 2 druga mesta.

Ovo su prvi počeci lake atletike u ovom okružju, pa se nadamo, da će u idućoj godini biti i veći broj vežbača i bolji rezultati. B. S.

Prva javna vežba Sokola Zagreb 8

U nedelju 13 septembra f. g. održalo je najmlađe zagrebačko Sokolsko društvo Zagreb 8 svoju prvu javnu vežbu, kojom je položilo ispit za samostalan sokolski rad.

Javna vežba počela je u 4 sati posle podne s podizanjem počasne zastave. Toj vežbi prisustvovala je mnogobrojna publika. Istoj prisustvovali su i starešina Sokolske župe Zagreb, zamenik starešine, tajnik Sokolske župe, te dvojica prosvetara, načelnik Sokolske župe i načelnica, okružni načelnik zagrebačkog sokolskog okružja i načelnica, kao i brojno članstvo svih zagrebačkih sokolskih društava, koji su došli, da svojim prisustvom uveličaju ovu slavu mladog Sokolskog društva Zagreb 8.

Prvo su nastupila ženska deca, koja su svojim dobrim vežbanjem dobila zasluženi aplauz, sledila su muška deca, posle njih igre svih kategorija, koje su svojim šaljivošću dale vedrinu i izazvale puno smeha. Nakon igrara nastupa ženski naraštaj, koji je svojim preciznim i elegantnim, te vrlo dobro uvežbanim vežbama osvojio publiku, posle njih nastupa muški naraštaj na vratilo, članovi na razboju i članice na niskom brvnu. Kod ove tačke primećeno je, da je naraštaj vrlo dobro izvežban, te su nekim svojim teškim, ali elegantno izvedenim vežbama zadivili

publiku. Nakon vežbi na spravama odigrana je utakmica u odbojci između članova Sokolskog društva Zagreb 3 i Zagreb 8, te je pobedila momčad Zagreb 8 sa 2 : 1. Kao zadnja tačka nastupaju članovi s prostim vežbama. Posle članova nastupaju sve kategorije, te starešina Sokolskog društva Zagreb 8 u svojoj pozdravnoj reči pozdravlja Nj. Vel. Kralja Petra II uz burne ovacije prisutnih, dok glazba svira himnu. Nakon utišanja ovacija Kralju, brat starešine zahvaljuje bratu načelniku ovoga društva na njegovom trudu oko ove javne vežbe, te završava svoj govor sa poklikom »Živela Jugoslavija«, što prisutni burno prihvataju. Br. Mahulja, I zamenik starešine, u ime zagrebačke Sokolske župe čestita najmlađem Sokolskom društvu na uspehu ove vežbe, te ih poziva da neumorno nastave širenje sokolske ideje i pozdravlja sa sokolskim »Zdravo«. Sledi mimohod svih vežbača, nakon čega brat starešina skine počasnu zastavu.

Sokolska zabava je održana u lepom raspoloženju pesmom i veseljem. Navečer oko 9 sati održan je lep vartromet. Da je ova javna vežba moralno i materijalno vrlo dobro uspešla ima najviše zasluge brat načelnik ovoga društva, koji je uz pripomoć ostale braće i sestara neumorno radio.

Sokolska radio-predavanja

RADIO-STANICA BEOGRAD

Sledeća sokolska radio-predavanja održavaju se:

dne 8 oktobra predaje br. Miloš Stanojević, Petrovgrad, o temi: »Naš narodni Kralj«;

dne 15 oktobra predaje br. Marjan Tratar, Novo Mesto, o temi: »Naši sokolski nastupi — manifestacije državne i nacionalne misli«;

dne 18 oktobra predaje br. Mirko Mihaldžić, Titel, o temi: »Pozorište lutaka«;

dne 22 oktobra predaje br. Radul Radulović, Beograd, o temi: »Jugoslovenstvo danas i u budućnosti«;

dne 29 oktobra predaje br. Bogoljub Krejčik, Beograd, o temi: »28 oktobar 1918 godine u Pragu«.

dne 1 novembra predaje br. Gavra Milošević, Cetinje, o temi: »Cetinjski manastir u svetlosti sokolstva«;

dne 5 novembra predaje br. Jovan Udicki, Sremska Mitrovica, o temi: »Reč u sokolani«;

dne 12 novembra predaje br. Branko Polić, Sv. Lenart, o temi: »Misli o vaspitanju«;

KRONIKA

Proslava 300-godišnjice gimnazije u Varaždinu. U nedelju, 4 o. m. proslavio je starodrevni grad Varaždin na veoma svečan način 300-godišnjicu opstanka i rada svoje gimnazije, koja je jedan od najstarijih srednjoškolskih zavoda naše zemlje, koji je dao našem narodu niz odličnih naučnika, političara i umetnika. Na proslavu su došli mnogi bivši daci i profesori gimnazije. Sa zastupnikom Nj. Vel. Kralja stigli su u Varaždin i zastupnik Kraljevske vlade, ministar prosvete g. Dobrivoje Stošović te ban Savske banovine g. dr. Viktor Ružić. Prigodom ovog jubileja varaždinsku gimnaziju odlikovao je Nj. Vel. Kralj, priznanja za zasluge na kulturnom i nacionalnom polju, ordenom Sv. Save I stepena.

100-godišnjica rođenja dr. Marijana Derenčina. Dne 24 septembra navršilo se 100 godina od rođenja pokojnog dr. Marijana Derenčina, odličnog pravnička, političara, pisca i novinara. Pokojnik, koji se je rodio na Rijeci, spada u red naših najodličnijih zakonodavaca; bio je u svoje vreme poznat kao jedan od najboljih i najvratrenijih govornika u bivšem hrvatskom saboru. Od njegovih govora najznamenitiji je govor o riječkom pitanju iz godine 1866, koji je imao odjeka čak u inostranstvu. Pokojnik, koji je umro godine 1908 u Zagrebu, stekao je velikih zasluga i za zagrebačko Narodno kazalište.

† Herman Vendel. Dne 3 o. m. umro je nakon kraće bolesti u Neliju kod Pariza Herman Vendel, jedan od najistaknutijih nemačkih novinara i esejista. Pokojnik je spadao među one od retke ugledne Nemce, koji nisu bili zatrovani germanskom mržnjom i omalovažavanjem slovenskih naroda, nego je naprotiv bio velik prijatelj Slovena, a naročito nas Jugoslavena i braće Čehoslovaka, koje je iskreno voleo. Rodom je bio iz Meca — na pola Nemačke na pola Francuz, pa je jednako volio svoj i francuski narod. Nakon putovanja po Balkanu, gde se je pobliže upoznao sa srpskim delom našeg naroda i iskreno ga zavolio, pridružila se i ljubav prema svima Slovenima, koje je uvek branio od pangermanskog šovinizma. Napisao je niz rasprava, članaka i knjiga o nama, upoznavajući na taj način nemački narod sa našom istorijom, našim prilikama i lepotama naše zemlje. Od većih dela o nama valja spomenuti knjige: »Makedonija i mira«, koja je izišla još za vreme svet-skog rata 1917 godine, »Pitanja jugoistočne Evrope«, »Iz jugoslovenskog preporoda«, »Jugoslovenske silhuete«, »Iz jugoslovenskog risordimenta« i »Borba Južnih Slovena za slobodu i ujedinjenje«. Kao odličnom poznavocu naših i balkanskih prilika uopšte, bilo mu je godine 1920 ponudeno mesto nemačkog poslanika u Beogradu, ali je on ovu lakavu ponudu otklonio, jer je voleo ostati nezavisan. Politički on se je bio još pre rata opredelio za socijalno-demokratsku stranku i bio je njen poslanik u berlinskom parlamentu od godi-

ne 1912 do 1918 godine. Kasnije se je povukao iz aktivne politike posvetivši se publicistici, ali je ipak i on nakon nacional-socijalističke pobjede u Nemačkoj napustio svoju otadžbinu, da konačno kao emigranac umre u slobodnomnoj Francuskoj. Jugoslovenski narod će se uvek s najdubljom zahvalnošću sećati svog velikog i iskrenog prijatelja, borca za pravdu i istinu.

Razne kulturne vesti

U našoj zemlji proboravio je nekoliko dana veliki prijatelj našeg naroda i jedan od najuglednijih engleskih publicista g. Siton Vatsn (Seaton Watson), koji je posetio Zagreb i Beograd da što bolje upozna naše prilike, naročito političke.

Dne 6 o. m. navršio je 80-godišnjicu svog plodnog života prof. Jan Hudec, umir. sekretar Karlovog univerziteta u Pragu, koji spada u red najzaslužnijih češkoslovačkih prevodilaca naše literature.

Ovih se dana češkoslovački narod s pijetetom seća 40-godišnjice smrti dr. Julija Gregra, jednog od najzaslužnijih čeških političara i narodnih buditelja prošlog veka. Pokojnik je spadao u red radikalno usmerenih političara. Bio je odličan novinar; niz godina izdavao je i uređivao vodeće češko glasilo tadašnjeg doba »Narodni listić«. Bio je i jedan od suosnivača Praškog Sokola te lični prijatelj dr. Miroslava Tirša.

Krajem septembra umro je u Parizu profesor Antoan Meje, član Francuskog instituta za istočne jezike te jedan od najvećih francuskih lingvista. Umro je u 70 godini svoga života. Naročito je dobro poznao slovenske jezike.

MALE VESTI IZ NAŠIH JEDINICA

TRBOVLJE. — Šaljive dečje tekme so privabile 24. septembra na sokolsko telovadišče mnogo mladine in tudi precej odraslih. Tekme se je udeležilo 13 oddelkov s 253 pripadniki. Moška deca je tekmovala v tekih s samokolnicami, s tremi nogami, v vrečah in tek na 60 m s ciljem — škať vode s plavajočim sadjem.

Salve sinča so vzbujali vneti tekmovalci, ki so potisnili celo glavo v

škať, a so zaman hlastali po jabolkih. Najmlajša deca je tekmovala v velikih škornjih. »Slepici« so razbijali lo-nee, iskali z zobmi visečo salamo, hodili med vrstami kijev. Dekleta so tekla s prižganimi svečami, z jajcem na žlaci, s posodami vode na glavi in z visokimi kupi škatel. Sokolska mladina je imela ta dan svoj praznik.

TRBOVLJE. — Prvi nastop jezdenega odseka se je vršil v nedeljo dne 20. septembra. Nastopili so naši jezdecji z rajalnimi vajami ter z vajami s sabljami. Mnogo odobravanja so želi naraščajniki pri voltžiranju. Težke vaje so izvajali z ambiciozno vztrajnostjo. Člani Ljubljanskega Sokola so kot gostje nastopili z lepimi skoki preko ovir ter z zanimivo igro »lov za trakom«. Program je bil zaključen s šaljivo točko.

TRBOVLJE. — Okrožne lakoatleške tekme je v nedeljo 27. septembra močno oviralo neugodno vreme, kar se je pokazalo v pičli udeležbi in tudi v doseženih rezultatih. 11 članov je tekmovalo v peteroboju (tek na 100 m, met diska in krogle, skok v višino in daljino). Prvo mesto si je priboril brat Kolenc Črto — Sokol Zagorje. Trije naraščajniki so se borili v teknu na 100 m, metu krogle ter skoku v višino in daljino. Prvenstvo je dosegel brat Gosak Tine — Sokol Trbovlje. Moška deca je tekmovala v teknu na 60 m, metu krogle in skoku v višino. Med 34 tekmovalci si je priboril prvenstvo brat Hren Vlado — Sokol Trbovlje. — Tri članice so tekmovala v teknu na 60 m, metu krogle in skoku v višino. Največ točk je dosegla s. Forte Marica — Sokol Trbovlje. Med petimi naraščajnicami si je v borbi v teknu 60 m, skoku v daljino in metu krogle priborila prvo mesto s. Kuder Elci — Sokol Trbovlje.

Pri tekma h v odbojki je zmagalo člansko moštvo Sokola Zidani most.

NATEČAJ

Sokolskom društvu u Dubrovniku potreban je kapelnik glazbe, pa ovim putem raspisuje natečaj za istog. Plata je Din 1000 — mesečno. Prednost imaju oni koji su istovremeno i horovode i s boljim kvalifikacijama, i koji su već radili s uspehom u sokolskim glazbama i horovima. Ponude s naznakom dosadanjeg rada i referencama, slati do 25 oktobra upravi

Sokolskog društva Dubrovnik.

Absolutna sigurnost!

telovadnaga orodja je prva zahteva telovadca; naše orodje pa ustreza ne samo z absolutno sigurnostjo, ampak tudi s praktično uporabnostjo, preciznostjo, krasno izvedbo in neverjetno nizko ceno vsem Vašim zahtevam. —

Tvornica telovadnaga orodja
J. ORAŽEM
RIBNICA
na Dolenjskem

210—5

KLIŠEJE
vseh vrst po fotografijah ali risbah izvršuje najsolidnejše
KLIŠARNA ST-DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVATZ

212—3

UČITELJSKA TISKARNA

R. Z. Z. O. Z.

LJUBLJANA
FRANČISKANSKA UL. 6

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige v enobarvni in večbarvni tisk. Brošure in knjige v malih in največjih nakladah. Časopise, proročnice, vabila, jedline, liste, plakate. Ovuena oprema tiskarnih kataložev, cenikov in reklamnih listov. — Šolski zvezki za osnovne, meščanske in srednje šole.

IZDELUJE DIAZO-AMONIAK-PAPIR JASNI, ZA KOPIRANJE NAČRTOV, KI JE EDINI 100 % DOMAČ IZDELEK TE VRSTE V DRŽAVI

ROSIJA - FONSIER • društvo za osiguranje i reosiguranje • BEOGRAD

Izdaje Savez Sokoła Kraljevine Jugoslavije (E. Gangl) • Glavni i odgovorni urednik Stjepan Čelar • Uređuje Redakcijski otek • Tiska Učiteljska tiskara (pretstavnik Francé Štrukelj) — Ljubljana